

Handling 2023 nr 92

Komplettering av mål och åtgärder till Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande den 8 mars 2023 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030 lokala bilaga kompletteras i enlighet med bilaga 1 till kretslopp och vattennämndens handlingar 2023-02-09 § 37.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 §18 till kretslopp och vattennämnden, att under 2021 påbörja utredning där möjligheten att infoga mål och åtgärder, i den lokala bilagan för Göteborgs Stad, gällande farligt avfall, deponier och masshantering ska undersökas. I utredningen ska det framgå vilka konsekvenser det får ur de tre hållbarhetsperspektiven, förklaras fullgjort.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Karin Pleijel (MP) yrkade bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på återremissyrkande från SD den 31 mars 2023.

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att ärendet skulle återremitteras enligt yrkande från SD den 31 mars 2023.

Kommunstyrelsen beslutade först utan omröstning att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutade härefter att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Göteborg den 19 april 2023
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Återremissyrkande
2023-03-31

Ärende nr: 2.1.8

Dnr: 0227/23

Yrkande angående – Komplettering av mål och åtgärder till Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Ärendet återremitteras till Kretslopp och vattennämnden för att kompletteras med följande:

- A) Redovisa beräkningsgrund för den totala besparingen och den totala kostnaden för samtliga föreslagna mål och åtgärder. Bland annat kostnaden för personella resurser, anläggningsinvesteringar för masshantering och förväntade volymer.
- B) Tydliggöra grunderna för klimatpåverkan i förvaltningens utredning.
- C) Redogöra för var potentiella anläggningar (både tillfälliga och permanenta) för masshantering kan placeras i staden.

Yrkandet

Mål 18 enligt bilaga 1, innebär att staden ska återanvända och återvinna 100 procent av de överskottsmassor som bedömts som användbara efter en teknisk och miljömässig bedömning. Detta är ett ambitiöst mål som poängterar vikten av återvinning och återanvändning av material.

För att uppnå målet krävs en rad åtgärder, bland annat att skapa fler ytor för bearbetning och mellanlagring av materialet. Nuläget för målet är inte framtaget, vilket kan skapa osäkerhet kring huruvida Göteborg kommer att kunna uppnå sitt mål. Det krävs en omfattande och strukturerad planering samt ett genomförande av åtgärder för att säkerställa att Göteborg når målet.

Mål nr 19 anger att 50 procent av inköpen av berg- och jordprodukter i Göteborg ska utgöras av återanvända eller återvunna material med syfte att minska avfallsmängden och främja en cirkulär ekonomi. Det är viktigt att redovisa om målet är realistiskt och om åtgärderna som föreslås kan viktas mot den ekonomiska påföljden.

Det nationella nuläget på 12 procent visar på en stor utmaning för att uppnå det önskade målet på 50 procent. För att uppnå målet behöver det finnas tillgång till tillräckliga volymer av återanvända och återvunna material.

Åtgärd I innebär etablering av fler anläggningar för bearbetning och mellanlagring av material. Det är viktigt att redovisa om det finns tillgängliga resurser och infrastruktur som stödjer detta.

Åtgärd II innebär ett tillsättande av en samordningsgrupp för gemensamma vägledningar för masshantering. Ändamålet är samverkan mellan kommunala, statliga och privata verksamhetsutövare.

Åtgärd III innebär skapandet av en materialförsörjnings- och masshanteringsplan för regionen. Det är viktigt att denna plan är konkret och praktisk och att den leder till faktisk ökning av återanvändning och återvinning, inte bara administrativa kostnader.

Sammanfattningsvis behöver beslutsunderlaget kompletteras med saknad information för att ge en bättre förståelse för målens och åtgärdernas påverkan både ekonomiskt och ekologiskt.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-03-08

Diarienummer 0227/23

Handläggare

Anna Säveskog

Telefon: 031-368 03 90

E-post: anna.saveskog@stadshuset.goteborg.se

Komplettering av mål och åtgärder till Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Göteborgs Stads avfallsplan 2021-2030 lokala bilaga kompletteras i enlighet med bilaga 1 till kretslopp och vattennämndens handlingar 2023-02-09 § 37.
2. Kommunfullmäktiges uppdrag 2020-12-10 §18 till kretslopp- och vattennämnden, att under 2021 påbörja utredning där möjligheten att infoga mål och åtgärder, i den lokala bilagan för Göteborgs Stad, gällande farligt avfall, deponier och masshantering ska undersökas. I utredningen ska det framgå vilka konsekvenser det får ur de tre hållbarhetsperspektiven, förklaras fullgjort.

Sammanfattning

I samband med kommunfullmäktiges beslut om att anta Göteborg Stads avfallsplan 2021-2030 beslutade kommunfullmäktige även att kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att under 2021 påbörja en utredning om att infoga mål och åtgärder gällande farligt avfall, deponier och masshantering i den lokala bilagan till avfallsplanen.

Kretslopp och vattenförvaltningen har gjort en utredning i enlighet med uppdraget. Förvaltningen föreslår inga mål eller åtgärder för farligt avfall eller deponi men däremot för masshantering. Kretslopp och vattennämnden beslutade vid sitt sammanträde 2023-02-09 § 37 att godkänna förvaltningens utredning och förslag till tillägg till avfallsplanens lokala bilaga. Nämnden föreslår två mål och tre åtgärder för masshantering.

Stadsledningskontorets instämmer i kretslopp och vattennämndens bedömning och anser att kommunfullmäktige ska besluta om föreslagna mål och åtgärder för masshantering till den lokala bilagan i stadens avfallsplan.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Om förslagen till åtgärder genomförs beräknas kostnaden för masshanteringen och materialförsörjningen att minska med cirka 10 procent. Minskningen beror på billigare transporter på grund av kortare avstånd och högre fyllnadsgrad samt att ökad konkurrens och mer återvinning förväntas ge billigare mottagning och lägre materialpriser. Att beräkna den exakta besparingen av kostnader vid ett mer effektivt produktionssystem är komplicerat. Den totala besparingen per år för en bättre materialförsörjning och ökad återvinning är troligtvis i storleksordningen 100 miljoner kronor per år.

Enligt remissvaren kommer mål och åtgärder för masshantering att, framför allt inledningsvis, kräva personella resurser från ett tiotal berörda förvaltningar och bolag i staden. Det är enbart miljöförvaltningen och Renova AB som i sina remissvar har gjort en uppskattning av behoven. För miljöförvaltningens del rör det sig om ett ökat tillsynsbehov med 0,3-0,4 årsarbetskrafter. För Renova AB:s del krävs anställning av en person. Kretslopp och vattenförvaltningen bedömer att det krävs 0,5 årsarbetskrafter de första åren.

Bedömning ur ekologisk dimension

I utredningen av masshanteringsmål och -åtgärder framgår att det går att minska klimatpåverkan från masshanteringen med 30 procent.

Förslaget om masshantering kopplar till mål i stadens miljö- och klimatprogram, till exempel delmål om att Minska klimatpåverkan från transporter och strategierna Vi driver på utvecklingen av cirkulär ekonomi, Vi driver på utvecklingen för hållbart byggande och Vi driver på utvecklingen av hållbara transporter. Dessa påverkas alla positivt av de föreslagna målen och åtgärderna för masshantering.

Bedömning ur social dimension

Stadsledningskontoret inte har funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilaga

Kretslopp och vattennämndens handlingar 2023-02-09 § 37

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden beslutade vid sitt sammanträde 2023-02-09 § 37 att godkänna sin förvaltnings utredning och förslag till tillägg till avfallsplanens lokala bilaga samt att översända rapporteringen till kommunfullmäktige för beslut samt att anse uppdraget från kommunfullmäktige vara fullgjort.

Beskrivning av ärendet

I samband med kommunfullmäktiges beslut 2020-12-10 § 18 om att anta Göteborg Stads avfallsplan beslutade kommunfullmäktige bland annat:

”Kretslopp och vattennämnden får i uppdrag att under 2021 påbörja utredning där möjligheten att infoga mål och åtgärder, i den lokala bilagan för Göteborgs Stad, gällande farligt avfall, deponier och masshantering ska undersökas. I utredningen ska det framgå vilka konsekvenser det får ur de tre hållbarhetsperspektiven.”

Kommunal avfallsplan

En avfallsplan är ett lagstadgat kommunalt styrdokument som enligt miljöbalken ska beslutas av kommunfullmäktige. Innehållet i planen regleras av Naturvårdsverkets föreskrifter. Den gällande avfallsplanen för Göteborgs Stad består av både den gemensamma regionala planen och den lokala bilagan. Den regionala planen har antagits som avfallsplan i Göteborgsregionens alla 13 kommuner. I Göteborg har en lokal bilaga lagts till avfallsplanen för att förtydliga arbetssättet. Ett tillägg till avfallsplanens lokala bilaga enligt vad som nu föreslås innebär en sådan ändring som kräver samråd enligt miljöbalken. Samråd har skett genom remittering och utställning på stadens webbsida.

Utredningen

Kretslopp och vattenförvaltningen har utrett möjligheten att infoga mål och åtgärder för farligt avfall, deponi och masshantering till den lokala bilagan i stadens avfallsplan. Kretslopp och vattennämnden föreslår inga mål eller åtgärder för farligt avfall eller deponi men däremot för masshantering.

Farligt avfall

Kretslopp och vattennämnden bedömer att avfallsplanens nuvarande mål omfattar farligt avfall i tillräckligt hög grad för att motivera en fortsatt hög ambitionsnivå för att möta behoven vid insamling och behandling av farligt avfall. Att förbättra tillgängligheten för invånarna att sortera deras farliga avfall korrekt och smidigt, samt kommunicera dessa möjligheter till dem effektivt, ligger väl inom nämndens kompetens. Av utredningen framgår att kretslopp och vattennämnden bedömer att staden har goda förutsättningar att följa kraven för farligt avfall och jobbar aktivt med att uppfylla befintliga krav och mål.

Deponier

Kretslopp och vattennämnden bedömer att ytterligare mål eller åtgärder inte är nödvändiga eftersom lagstiftningen avseende nedlagda deponier är tydlig och därmed ger god styrning för arbetet med nedlagda deponier. För nuvarande och framtida deponibehov har kommunfullmäktige i ägardirektivet gett Renova i uppdrag att tillhandahålla deponikapacitet. Som en följd härav har Renova arbetat fram en strategi. Renovas strategi är att ha en säkrad deponikapacitet i 30 år framåt för de avfallsslag av icke-farligt respektive farligt avfall som tas emot på Tagene och Fläskebo deponier. Kretslopp och vattennämnden bedömer att 30 års framförhållning är en rimlig tidshorisont eftersom det kan ta 15–20 år att genomföra utredningar och få tillstånd för en deponi för icke-farligt

eller farligt avfall på en ny plats. Under förutsättning att Renova får nytt tillstånd och beslut om detaljplan för Fläskbodeponin, kommer prognosen vara att såväl deponin för icke-farligt avfall i Tagene som Fläskbodeponin kommer att räcka i ytterligare 30 år vardera.

Förslag till mål och åtgärder för masshantering

För området masshantering har kretslopp och vattennämnden funnit det lämpligt att ta fram förslag på tillägg med mål och åtgärder till den lokala bilagan i stadens avfallsplan. Kretslopp och vattennämnden föreslår att mål och åtgärder ska fastställas för detta område baserat på den utredning som genomförts och det genomförda samrådet. Kretslopp och vattenförvaltningen bedömer att det gagnar som framkommit i remisshanteringen för att införa mål och åtgärder i avfallsplanen i kombination med den potentiella nytta som kan beräknas talar för att mål och åtgärder för masshantering ska föras in i stadens avfallsplan.

Arbetet med masshantering i staden är omfattande och berör flertalet tekniska förvaltningar och bolag i staden. Kretslopp och vattennämnden bedömer att det till skillnad från övriga åtgärder i avfallsplanen är lämpligt att ange ansvariga sammankallande för de åtgärder som föreslagits för masshantering för att få igång och driva arbetet framåt. Under remisshanteringen har det framkommit att exploateringsnämnden är lämplig som sammankallande part för respektive mål och åtgärder och kan samordna stadens insats i arbetet optimalt – vilket kretslopp och vattenförvaltningen har förankrat med exploateringsförvaltningen.

Två mål och tre åtgärder föreslås för masshantering

Förslag på hur den utökade delen av den lokala bilagan kan se ut finns i kretslopp och vattennämndens bilaga 1. Mål, numrerade enligt ordning i den lokala bilagan, och åtgärder redovisas nedan.

Mål 18 - 2030 ska Göteborg återanvända och återvinna 100 procent av de överskottsmassor som bedömts som användbara efter en teknisk och miljömässig bedömning.

Sammanfattande part: Exploateringsnämnden

Målet att återvinna 100 procent poängterar betydelsen av att de överskott som genereras återvinns/återanvänds i så stor grad som möjligt. För att detta ska vara möjligt krävs en rad åtgärder såsom fler ytor för bearbetning och mellanlagring, men också tydliga vägledningar så att myndighetsbeslut blir mer förutsägbara och effektiva. Användbar betyder att materialet har ett ändamål och att det inte påverkar människors hälsa och miljö. Återvinning betyder att ett avfallsklassat material behandlas eller används på ett sätt så att det fyller ett lämpligt ändamål, till exempel återvinning till ny produkt (end-of-waste) eller återvinning i anläggningsprojekt.

Återanvändning innebär att materialet är ett icke-avfall eller en produkt som kan användas utan behandling. Alla material och produkter måste bedömas ur miljörisksynpunkt vid användning, oavsett om de har ursprung som jungfruliga, återanvända eller återvunna, eller om de klassas som produkt, icke-avfall respektive avfall. Nuläge för målet är inte framtaget.

Mål 19 - 2030 ska 50 procent av inköpen av berg- och jordprodukter i Göteborg utgöras av återanvända eller återvunna material.

Sammanställande part: Exploateringsnämnden

Målet har förtydligats genom att byta ut begreppet ballastmaterial till berg- och jordprodukter. Nuläge för målet nationellt är cirka 12 procent.

Åtgärd I - Göteborg behöver etablera fler anläggningar (både tillfälliga och permanenta) för bearbetning och mellanlagring på strategiska platser med syfte att minska transportavstånden och öka återvinningen. Göteborgs Stad ska kommunicera samhällsnyttan av samt möjliggöra fler anläggningar för masshantering.

Åtgärden påbörjas 2023.

Sammanställande part: Exploateringsnämnden

Åtgärd II - Förbättrad vägledning genom samverkan: Ge en samordningsgrupp inom den kommunala förvaltningen uppdraget att skapa gemensamma vägledningar för masshantering inom Göteborg genom samverkan med kommunala, statliga och privata verksamhetsutövare, miljöförvaltningen samt länsstyrelsen. Problemställningar som behöver hanteras är till exempel platsspecifika riktvärden för olika markanvändningsscenarier i Göteborg och materialspecifik vägledning för olika överskottsmaterial.

Åtgärden påbörjas 2023 och delrapporteras 2025.

Sammanställande part: Exploateringsnämnden

Åtgärd III - Regional masshanterings- och materialförsörjningsplan: Göteborgs Stad ska medverka till skapandet av en materialförsörjnings- och masshanteringsplan för regionen genom mellankommunalt samarbete.

Åtgärden påbörjas 2023.

Sammanställande part: Exploateringsnämnden

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontorets instämmer i kretslopp och vattennämndens bedömning och anser att kommunstyrelsen ska föreslå kommunfullmäktige att besluta om föreslagna mål och åtgärder för masshantering till den lokala bilagan i stadens avfallsplan.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör område Ärende och utredning Stadsdirektör